

PRELAZAK NA ELEKTRONSKO FAKTURISANJE

Najvažniji koraci za uspeh

Potrebe privrednika da poslovanje učine efikasnijim i država da obezbede transparentnost poslovnih transakcija, sa paralelnim razvojem IT-a, dovele su do toga da prelazak na elektronsko fakturiranje postane opšti trend u svetu, koji je prisutan već dve decenije. Ove godine, Srbija je uspostavila regulatorni okvir za uvođenje ovog modela, a organizacije bi u predstojećem periodu tranzicije trebalo da odaberu najbolji pristup, prema zadatim okvirima i sopstvenim prioritetima.

*Pišu: Igor Soldatović
i Saša Antić**

Više od polovine država u svetu je preuzeo korake za uvođenje elektronskog fakturiranja, pri čemu neke još vode javne rasprave o najboljem modelu, druge su usvojile odgovarajuća zakonska rešenja koja čekaju početak primene, a treće su već uveli tu obavezu za određene transakcije.

Prelazak na elektronsko fakturiranje je posebno intenzivirala Evropska unija, koja je usvajanjem direktive 2014/55/EU unificirala standard i uvela obavezu ovakvog vida fakturiranja za B2G transakcije. Korak dalje je otišla Italija, koja je tu obavezu uvela i za B2B i B2C transakcije.

Srbija je usvojila Zakon o elektronskom fakturiranju u aprilu, a prateće podzakonske akte u julu ove godine, sa visoko postavljenim ciljevima u razvoju i primeni ovog modela. Ako se takvi planovi uspešno sprovedu, naša zemlja će biti jedna od retkih država koja je taj model implementirala u roku od godinu dana.

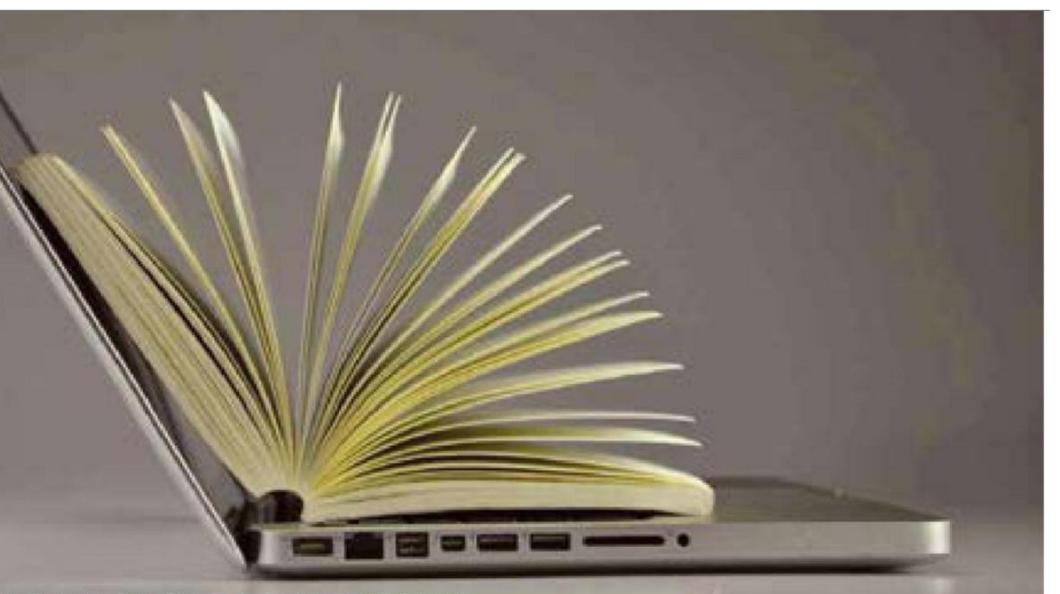
Neki od najvažnijih ciljeva zakona su unapređenje transparentnosti G2G, B2G i B2B transakcija, pravne sigurnosti, vidljivosti PDV oporezivih transakcija, kao i umanjenje PDV rizika od poreske evazije. Nameđena zakonodavca je i da se poboljša naplata poreza, uštede troškovi i

umanji rizik od gubitka dokumentacije, kao i da se oblast elektronskog fakturiranja uskladi sa zahtevima i standardima EU.

Prednosti i izazovi

Ukoliko model bude efikasno realizovan, privrednici mogu da očekuju u srednjem roku da će skratiti vreme koje je potrebno za izdavanje i prijem faktura, smanjiti troškovi za štampanje, dostavu i čuvanje faktura, kao i rizici da fakture budu formalno neispravne. Ujedno će obezbediti bržu naplatu i time će potencijalno biti stvoreni uslovi za skraćenje perioda za povraćaj PDV-a. Država će, ako se ispunе ciljevi koje je postavila, moći da računa na povećanje poreskih prihoda, kao što potvrđuje primer Italije gde su oni značajno uvećani po osnovu PDV-a. Važan je i ekološki efekat, jer neće biti potrebno da se štampaju milioni dokumenata svake godine.

S druge strane, ne bi trebalo zanemariti troškove i izazove u planiranom sprovođenju ovog modela. Izvesno je da će privrednici i država imati izdatke u njegovoj primeni, pre svega zbog prilagodovanja poslovnih procesa i IT rešenja, njihovog održavanja i potrebne obuke zaposlenih. Troškovi neće

biti zanemarljivi, ali je opravdano očekivati da će u značajnoj meri biti jednokratni.

Tek kada elektronsko fakturisanje počne da se primenjuje u praksi, videćemo koliko su usvojeni propisi precizni. Dodatno, u postojećoj verziji sistema još nisu razvijene sve planirane funkcionalnosti. Otvoreno je i pitanje usaglašavanja elektronskog fakturisanja sa drugim relevantnim propisima, posebno propisima o PDV-u, računovodstvu, trgovini, carini i bezbednosti podataka. Praksa nam pokazuje da se teškoće u primeni najčešće ispoljavaju u situacijama kada se propis primenjuje u više različitih oblasti, a kako propisi o elektronskom fakturisanju dotiču sve oblasti poslovanja, u procesu implementacije se može javiti potreba za daljom dogradnjom regulatornog okvira.

Rokovi primene su različito regulisani za privatni i javni sektor, ali svi obveznici primene zakona su obavezni da od 1. januara 2022. godine počnu sa izdavanjem elektronskih faktura subjektima javnog sektora. Država će, sa svoje strane, morati posebno da obrati pažnju na sposobnost i spremnost administracije da postojeće procedure prilagodi novim pravilima.

Detaljne informacije su raspoložive na zvaničnom sajtu (efaktura.gov.rs), gde se mogu naći korisni materijali, uputstva i obuke. Ključna akta su doneta, a dokumentacija se još dopunjava novim informacijama. Preporučujemo svim akterima da koriste zvanične izvore informacija, kao i dodatne analize i preporuke partnera i drugih zainteresovanih strana.

Privredni subjekti bi u predstojećem periodu tranzicije trebalo da odaberu najbolji pristup, prema zadatim okvirima i sopstvenim prioritetima. Na osnovu iskustva u radu sa klijentima u ovoj oblasti, posebno u privatnom sektoru, možemo izdvojiti preporuke koje su od važnosti za sve privredne subjekte u prelasku na sistem elektronskog fakturisanja.

Kako do cilja?

Prva i najvažnija preporuka se odnosi na integriran pristup, koji zahteva da sve relevantne strane, unutar i van organizacije, budu uključene u sve korake tranzicije. Posebno je značajna integracija IT službe sa ostalim segmentima poslovanja u kompaniji, kroz razmenu informacija, zajedničko sagledavanje opcija, koordinisano odlučivanje i delovanje. Iako je ova preporuka generalno dobro poznata, u praksi i dalje ima primera da nije uspostavljena odgovarajuća integracija između različitih delova kompanije, posebno između poslovanja i IT-ja. U sklopu sveopšte digitalizacije, predstoji nam sve više velikih tehnoloških promena, kod kojih će integriran pristup biti neophodan.

Takođe, potrebno je celovito sagledati poslovni proces, IT usluge i poslovne vrednosti. Poslovne procese i value stream-ove treba posmatrati u kontekstu njihove vrednosti i ciljeva, uz uključivanje vlasnika procesa, a ne samo kao procedure koje bi trebalo promeniti. Time će se dobiti celovita slika, moći će kvalitetnije da se uporede razne opcije i da se odabere najbolji put za promenu. Dodatno, postoji mogućnost da se tako uoče i prilike za druga poboljšanja koja nisu vezana za fakture.

IT usluge bi trebalo posmatrati prema njihovoj funkcionalnosti (utility) i garanciji isporuke (warranty), jer ovi aspekti zajedno definišu ukupnu vrednost IT usluge i utiču na njene troškove. Prilikom analiziranja garancije isporuke, mogu se koristiti SLA (Service level agreement) dokumenta, ako postoje. Za poslovno sagledavanje njihove vrednosti predlažemo preporuke i standard iz oblasti upravljanja IT uslugama (IT Service management) – ITIL® i ISO 20000.

Analizu početnog stanja i budućih opcija bi trebalo izvesti celovito. Poređenje ukupnih promena u poslovnim performansama, rizicima i troškovima omogućće da se kva-

litetno odaberu informacioni posrednici i usluge koje će se koristiti za rad sa elektronskim fakturama, iako informacioni posrednici još zvanično ne postoje i nije poznato kakve će usluge nuditi.

Zbog prelaska na novi sistem koji se odvija u više faza, preporučujemo fleksibilan i agilan pristup. Neke aktivnosti će se možda preklapati ili izvoditi u više iteracija, a možda će biti potrebna i privremena, prelazna rešenja.

Kada je u pitanju sprovođenje, neophodno je da se organizacija upozna sa uslugama koje će obezbediti Centralni informacioni posrednik. Jedna IT usluga pruža pristup putem web aplikacije, a druga kroz definisan API (Application Programming Interface). Obe su sada raspoložive u demo verziji i kandidati su za trajno ili privremeno korišćenje u radu sa elektronskim fakturama. Istovremeno, one su mera za poređenje svih ostalih usluga informacionih posrednika, jer ih je država stavila na raspolaganje svi-ma, bez naknade. U tom domenu, preporučujemo da se prati situacija sa garancijom isporuke ovih usluga, jer za sada nije izvesno kakva će ona biti. Potrebno je i jasno definisati zahteve koje budući informacioni posrednik treba da ispunи, u smislu bezbednosti, regulative, nivoa isporuke usluga, itd.

Na kraju, bitno je uspostaviti dinamičan sistem koji će se prilagođavati budućim promenama, a istovremeno obezbediti stabilan rad i stvaranje vrednosti za organizaciju.

Uz odgovarajući angažman, može se očekivati da će uvođenje elektronskih faktura na srednji rok dobiti značajne koristi pri obavljanju poslovnih aktivnosti. Na privrednim subjektima, obveznicima primene Zakona o elektronskom fakturisanju je da se do početka njegove prime-ne što bolje pripreme.

*Igor Soldatović je senior menadžer u poresko-pravnom odeljenju a Saša Antić je direktor u IT Advisory, KPMG Beograd